

Dr. sc. Gregori Graovac*

NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE *RATIONE MATERIAE* GLEDE ISTRAŽNOZATVORSKIH USTAVNIH TUŽBI**

U radu se razmatra zaštita ustavnog prava na osobnu slobodu kroz prizmu nadležnosti Ustavnog suda ratione materiae povodom ustavnih tužbi u materiji istražnozatvorskog (prिवorskog) prava. Prikazuju se put do paradigmatškog obrata koji je nastupio donošenjem odluke broj: U-III-1162/1997 od 2. prosinca 1998. i dostignuća nakon njega. Važan dio rada posvećen je prijedlozima (kvalitetnijeg) rješenja detektiranih neutralgičnih točaka razmatrane materije, oko kojih je grupirano istraživanje ustavnosudske judikature.

Ključne riječi: istražni zatvor, ustavna tužba, Ustavni sud, nadležnost ratione materiae, pravo na osobnu slobodu

1. UVOD

Zaštita prava na osobnu slobodu u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) u dijelovima uže (stručne) i šire (opće) javnosti percipira se kao jedno od najkontroverznijih područja u domeni njegova postupanja. To se ponajprije odnosi na odlučivanje Ustavnog suda povodom ustavnih tužbi podnesenih protiv istražnozatvorskih rješenja redovnih sudova i Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud). Riječ je o složenoj materiji od prvorazredne važnosti s obzirom na to da je pravo na osobnu slobodu jedno od najvažnijih ljudskih prava, u koje se osobito zadire prethodno spomenutim rješenjima redovnih sudova i Vrhovnog suda. Osim toga ustavnosudska judikatura, pogotovo recentno, snažno oblikuje domaću praksu glede te materije vršeći njezinu konstitucionalizaciju unošenjem zahtijevanih ustavnih i konvencijskih standarda zaštite tog prava, tj. usklađivanjem (primjene) odredaba istražnozatvorskog prava

---

* Dr. sc. Gregori Graovac, viši ustavnosudski savjetnik, Ustavni sud Republike Hrvatske, Trg sv. Marka 4, Zagreb

** Rad sadržava dijelove autorove disertacije pod nazivom "Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske".

s Ustavom Republike Hrvatske¹ (u daljnjem tekstu: Ustav) na način kako ga tumači Ustavni sud, odnosno s Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda² (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) na način kako je tumači Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud).

Od neuralgičnih točaka ustavnosudske prakse u razmatranoj materiji uvodno je, i uvjetno rečeno najvažnije, pitanje stajališta Ustavnog suda o vlastitoj nadležnosti *ratione materiae* glede istražnozatorskih ustavnih tužbi, čime se bavi ovaj rad. Tako je po prirodi stvari jer negativni odgovori glede pitanja te nadležnosti predstavljaju filter koji onemogućuje ikakvu ustavnosudsku zaštitu prava na osobnu slobodu u predmetima razmatrane materije. Radom je obuhvaćeno stanje judikature Ustavnog suda zaključno s 1. svibnja 2017.

U daljnjem tekstu najprije će biti riječi o razmatranoj problematici općenito, uz iznošenje elementarnih statističkih podataka u pogledu ustavnih tužbi protiv istražnozatorskih (pritorskih) odluka.³ Nakon toga bit će prikazano istraživanje ustavnosudske prakse (grupirano oko pojedinih neuralgičnih točaka nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* glede istražnozatorskih ustavnih tužbi) te prijedlozi za poboljšanje tog segmenta ustavnosudske prakse.

---

¹ “Narodne novine” br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14.

² U odnosu na Republiku Hrvatsku Europska konvencija stupila je na snagu 5. studenoga 1997. stupanjem na snagu Zakona o potvrđivanju Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola broj 1, 4, 6, 7 i 11 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (“Narodne novine” – Međunarodni ugovori broj 18/97, 6/99 – pročišćeni tekst i 8/99 – ispravak). Protokol broj 12 na snazi je u odnosu na Republiku Hrvatsku od 1. travnja 2005. (Zakon o potvrđivanju Protokola broj 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori broj 14/02 i Objava o stupanju na snagu Protokola broj 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori br. 9/05), Protokol br. 13 od 1. srpnja 2003. (Zakon o potvrđivanju Protokola broj 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o ukidanju smrtno kazne u svim okolnostima, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori br. 14/02 i Objava o stupanju na snagu Protokola broj 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori br. 13/03), a Protokol broj 14 od 1. lipnja 2010. (Zakon o potvrđivanju Protokola broj 14 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o izmjeni nadzornog sustava Konvencije, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori br. 1/06 i Objava o stupanju na snagu Protokola broj 14 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, “Narodne novine” – Međunarodni ugovori broj 2/10).

³ Istražni zatvor predstavlja “ekvivalent” prijašnjeg pritvora, a današnji pritvor “ekvivalent” prijašnjeg zadržavanja.

2. NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA *RATIONE MATERIAE* GLEDE ISTRAŽNOZATVORSKIH USTAVNIH TUŽBI

2.1. Općenito

Uspostavljanje ikakve nadležnosti Ustavnog suda povodom ustavnih tužbi u materiji istražnozatvorskog (prитvorskog) prava prošlo je dug i mukotrpan put. Ustavni je sud odbacio ustavnu tužbu u svojem ranom rješenju u kojem se bavio tim pitanjem navevši da se protiv rješenja o određivanju, odnosno produživanju pritvora ustavna tužba “može podnijeti tek po okončanju krivičnog postupka, dakle, kad se iscrpi pravni put na presudu u krivičnom predmetu”.⁴ U literaturi je takvo stajalište Ustavnog suda uvjerljivo kritizirano kao neodrživo. Navedeno je da je rješenje o određivanju, odnosno produljivanju pritvora samostalna odluka koju donosi nadležno sudsko tijelo u zakonom propisanom postupku. Tom se odlukom “ne odlučuje *in meritum* o postojanju kaznenog djela i kaznene odgovornosti njegova počinitelja, već o tome da li će se okrivljena osoba braniti sa slobode ili ne”, a ustavna tužba “deplasirana je i bez ikakvog smisla” po pravomoćno okončanom kaznenom postupku jer okrivljenik dotle u pritvoru može provesti puno vremena.⁵ No i prije toga su u literaturi izražene dvojbe u ispravnost kritiziranog stajališta Ustavnog suda, i to od strane u to vrijeme aktualnog predsjednika Ustavnog suda, uz oslanjanje na argumentaciju sličnu prethodno izloženoj, koju je iznio drugi sudac Ustavnog suda.⁶

U prvih neznatno više od sedam godina (od potkraj 1990. do kraja 1997. godine) Ustavni je sud zaprimio 19 ustavnih tužbi u pritvorskim predmetima, tj. prosječno ni tri godišnje. Od toga su predmeti po godinama zaprimani: nijedan krajem 1990. godine, jedan 1991. i 1994. godine, dva 1992., 1993. i 1996. godine, pet 1995. godine te šest 1997. godine. Razlog za takav iznimno mali broj ustavnosudskih predmeta iz razmatrane materije u tom razdoblju treba prije svega tražiti u nedostatku svijesti o ustavnopravnim konotacijama te

---

⁴ Rješenje Ustavnog suda broj: U-III-32/1992 od 27. svibnja 1992. godine (“Narodne novine” br. 42/92).

⁵ Pavlović, Š., Pritvor i ustavna tužba, *Odvjetnik*, Zagreb, 68:7-8/1995, str. 26-27.

⁶ Crnić, J., *Vladavina Ustava – Zaštita sloboda i prava čovjeka i građanina ili kako pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske*, Informator, Zagreb, 1994, str. 96-98. Pri tomu se autor pozvao na stajališta iz elaborata ustavnog suca *Kučekovića* za potrebe drugog ustavnosudskog predmeta. S druge strane uvodno je istaknuo suprotno *Pavišićevo* stajalište (iz njegove promemorije “za raspravu u Ustavnom sudu o ustavnoj tužbi”): “Ustavnosudska zaštita je u konkretnom slučaju supsidijarna. Takva može biti samo stroga iznimka. Zato je ona prihvatljiva samo ondje gdje primarni put nije apriori takav da pruža sigurno garancije zaštite. Ako se Ustavnom sudu ostavi da sam traga za tim prostorom, nije li time stvoren paralelni sustav sudbene vlasti, ne prejudicira li se time eventualni kasniji ishod krivičnoga postupka i posve razara sustav redovnih i izvanrednih pravnih lijekova?”

materije, ali i (s time povezanim) u “Narodnim novinama” objavljivanim rješenjima Ustavnog suda o odbačaju ustavnih tužbi protiv pritvorskih rješenja, koja su zasigurno imala odvratajući učinak na dio potencijalnih podnositelja ustavnih tužbi u toj materiji.⁷ U većini rješenja kojima je odbacivao predmetne ustavne tužbe Ustavni je sud navodio da to čini jer nije okončan dotični krivični postupak, no u rješenju broj: U–III–642/1997 od 7. srpnja 1997. godine⁸ naveo je da to čini jer je riječ o rješenju donesenom u tijeku kaznenog postupka kojim se ne rješava o meritumu tog postupka.

Od prethodno opisanih nagovještaja mogućnosti promjene judikature Ustavnog suda moralo je proći puno vremena da bi do te promjene doista i došlo. To je Ustavni sud konačno učinio u svojoj povijesnoj odluci broj: U–III–1162/1997 od 2. prosinca 1998. godine.⁹ U njoj je promjenu paradigme svo- ga prethodno opisanog postupanja obrazložio sljedećim navodom: “Suprotno dosadašnjem stajalištu Ustavni sud Republike Hrvatske smatra kako je, radi učinkovite zaštite ustavnog prava na slobodu, ljudsko dostojanstvo i prava uhićenika, ustavna tužba dopuštena.” Ustavni je sud u toj odluci u tom pogledu nadalje naveo: “O eventualnoj povredi ustavnih prava određivanjem ili produ- ljenjem pritvora treba se odlučivati onda kada su ta prava povrijeđena. Ako bi se zaštita tog prava odgodila do završetka kaznenog postupka, onda ta zaštita, budući da je ispitivanje postojanja zakonskih uvjeta i razloga za određivanje ili produljenje pritvora odvojeno od ispitivanja činjenica i okolnosti na osnovu kojih će se donijeti meritorna odluka i ne može imati utjecaja na odluku suda o glavnoj stvari, ne bi imala nikakav učinak.”

Usprkos tomu u literaturi su se pojavili kritički glasovi spram takva staja- lišta Ustavnog suda. Oni su bili zasnovani na daljnjem inzistiranju na upitnosti dopuštenosti intervencije Ustavnog suda u odluke kaznenih sudova u trenut- ku kad kazneni postupak još nije završen, ali i na tomu da je čak i u slučaju potvrđnog odgovora na to pitanje Ustavni sud propustio uspostaviti jasno sta- jalište glede kriterija iscrpljenosti dopuštenog (žalbenog) pravnog puta koji podnositelju ustavne tužbe protiv pritvorske odluke stoji na raspolaganju.¹⁰ Ri-

---

⁷ Vidi bilj. 4 i tekst za koji je ona vezana te rješenje broj: U–III–213/1997 od 26. ožujka 1997. godine (“Narodne novine” br. 34/97).

⁸ Ovo se rješenje nalazi u arhivi Ustavnog suda, kao i sve ostale odluke i rješenja Ustav- nog suda za koje u daljnjem tekstu nije navedeno da su objavljene u “Narodnim novinama” ili na internetskoj stranici Ustavnog suda (<http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>).

⁹ “Narodne novine” br. 156/98.

¹⁰ Pavišić, B., Ustavna tužba protiv odluke o pritvoru u kaznenom postupku, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Rijeka, 20:1/1999, str. 451–464. Sudac *Vuković*, gotovo šest godina nakon opisane promjene paradigme Ustavnog suda, u izdvojenom je mišljenju uz odluku broj: U–III–3698/2003 od 28. rujna 2004. godine (“Narodne novine” br. 141/04) doveo u pitanje takav pristup. Sukus izdvojenog mišljenja suca *Vukovića* čini sljedeća reče- nica: “Meni nije poznat propis koji ovlašćuje Ustavni sud na ispitivanje ustavnosti odredi-

ječ je u osnovi o problemu ustavne tužbe kao supsidijarnog pravnog sredstva. Supsidijarnost u materijalnom smislu zahtijeva da se podnositelj u prethodno korištenim pravnim sredstvima neuspješno poziva na povredu svog ustavnog prava, a supsidijarnost u formalnom smislu zahtijeva iscrpljenost svih u konkretnom slučaju dopuštenih instancijskih pravnih sredstava koja prethode samoj ustavnoj tužbi. Supsidijarnost je, nadalje, moguće podijeliti na apsolutnu i relativnu. Prva sprječava Ustavni sud da povodom ustavnih tužbi odlučuje o sudskim odlukama koje su donesene unutar nekog još uvijek tekućeg sudskog postupka, dok potonja dopušta Ustavnom sudu ne samo odlučivanje povodom ustavnih tužbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka donesenih na kraju dijela instancijskog postupka kojim nije iscrpljena formalna supsidijarnost nego i protiv pravomoćnih rješenja donesenih tijekom postupka (kao što su razmatrana pritvorska rješenja).¹¹

Ustavnosudsku je praksu u domeni odlučivanja o istražnozavtorskim ustavnim tužbama moguće okvirno svrstati u tri razdoblja. Prvo je razdoblje (razdoblje “uspavanosti”) trajalo od početka rada (“nesocijalističkog”) Ustavnog suda krajem 1990. godine do 2. prosinca 1998. kao dana paradigmatškog obrata, do kojeg je došlo donošenjem prethodno spomenute odluke broj: U–III–1162/1997. Drugo je razdoblje (razdoblje “buđenja”) trajalo od dana donošenja te odluke pa do 2008. godine, kada počinje treće razdoblje (razdoblje “preopterećenosti”). Navedene je nazive moguće slikovito upotrebljavati kao prilično vjernu aproksimaciju stanja glede razmatrane materije. Naime prvo je razdoblje obilježeno iznimno malim brojem ustavnih tužbi i otklanjanjem nadležnosti Ustavnog suda u predmetnoj domeni, drugo razdoblje blagim povećanjem broja takvih predmeta i naznakama napuštanja zakonskog i ustanovljavanja ustavnosudskog i konvencijskog diskursa Ustavnog suda u predmetnoj materiji, a treće razdoblje “eksplozijom” broja razmatranih predmeta i odlučnim kursom prema potonjem diskursu.¹²

---

vanja pritvora, jer to je ‘tehnička radnja’ u tijeku postupka koja bi trebala omogućiti najbrži i najuspješniji završetak samog postupka s time što je pravo određivanja pritvora regulirano zakonom.” No, prema svemu sudeći, on je napustio to stajalište jer se, izdvajajući mišljenje u odnosu na rješenje broj: U–III–3849/2006 od 19. prosinca 2006. godine (<http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.), tom prigodom zauzimao za meritorno odlučivanje o “pritvorskoj” ustavnoj tužbi.

¹¹ Rodin, S., Osnovni parametri reforme Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 48:6/1998, str. 661–662. Autor zaključuje da se na temelju formulacija u to vrijeme važećeg Ustavnog zakona o Ustavnom sudu nije moglo zaključiti je li riječ o apsolutnom ili relativnom konceptu supsidijarnosti ustavne tužbe, no da se Ustavni sud promjenom svoje judikature u prethodno spominjanoj odluci broj: U–III–1162/1997 priklonio relativnom konceptu supsidijarnosti.

¹² Upotrijebljeni nazivi tri razdoblja analogijom su preuzeti nazivi koji su se u literaturi pojavili glede periodizacije postupanja Europskog suda o zaprimljenim pojedinačnim zahtjevima (tijekom razdoblja od 1955. do 2005. godine) zbog navodnih povreda konvencijskih

Nakon promjene paradigme, obrazložene u stajalištima odluke broj: U–III–1162/1997, idućih je godina postupno uslijedio veći broj pritvorskih, odnosno istražnozatorskih ustavnih tužbi. No u početku je taj rast bio “skroman” i nestabilan, pa je tako pojedinih godina došlo čak i do znatnijeg opadanja njihova broja. Tako je 1998. godine podneseno 12 takvih ustavnih tužbi, 1999. godine 18, 2000. godine 43, 2001. godine 30, 2002. godine 23, 2003. godine 11, 2004. godine 19, 2005. godine 23, 2006. godine 28 te 2007. godine 39.

Od 2008. godine, s početkom razdoblja “preopterećenosti”, usprkos oscilacijama i povremenom opadanju, dolazi do znatnijeg povećanja broja zaprimljenih razmatranih ustavnih tužbi u odnosu na razdoblje “buđenja”. Tako je 2008. godine podneseno 109 takvih ustavnih tužbi, 2009. godine 111, 2010. godine 83, 2011. godine 107, 2012. godine 113, 2013. godine 91, 2014. godine 76, 2015. godine 81 te 2016. godine 77.

Razdoblje “preopterećenosti” ujedno ugrubo predstavlja i razdoblje “zrele” ustavnosudske prakse.¹³ U tom pogledu treba posebno napomenuti da se navedena periodizacija iz aspekta kvalitativnog pomaka u postupanju Ustavnog suda tiče ponajprije onih predmeta razmatrane materije u kojima je taj sud odlučio da je nadležan *ratione materiae*, a ne u potpunosti i glede samih stajališta o toj nadležnosti, što će biti vidljivo iz izlaganja u sljedećoj cjelini.

Nenadležnost Ustavnog suda *ratione materiae* kao razlog za donošenje rješenja o odbačaju ustavnih tužbi iznimno je zastupljena u distribuciji načina okončanja “pritvorskih” (istražnozatorskih) ustavnih tužbi. To se ponajprije odnosi na situacije odbačaja ustavnih tužbi jer osporeni akt nije bio na snazi u trenutku odlučivanja Ustavnog suda te na slučajeve u kojima je Ustavni sud ocijenio da osporeni akt nije akt iz članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske¹⁴ (u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) u povodu kojeg je Ustavni sud nadležan štititi ustavna prava i slobode. Pri potonjem je riječ o svim onim pojedinačnim aktima tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima kojima po ocjeni Ustavnog suda nije odlučeno o pravima i obvezama podnositelja ili o sumnji ili optužbi da je počinio kažnjivo djelo.

Koliko je problem glede situacija u kojima osporeni akt nije bio na snazi u trenutku odlučivanja Ustavnog suda pojedinih godina eskalirao, pokazuju

---

prava (1. *Dormancy: mid-1950s – mid-1980s*, 2. *Activation: mid-1980s – late-1990s*, 3. *Case overload: late-1990s – mid-2000s*). Greer, S., *The European Convention On Human Rights: Achievements, Problems And Prospects*, Cambridge University Press, Cambridge, UK; New York, 2006, str. 33–41.

¹³ U literaturi je kvalitativni pomak u postupanju u predmetima razmatrane materije uočen već 2007. godine. Vidi: Marković, S., *Kontrola ustavnosti pritvorskih odluka – nova nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske glede povrede ustavnog prava na čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva*, *Hrvatska pravna revija*, Zagreb, 9:5/2009, str. 15.

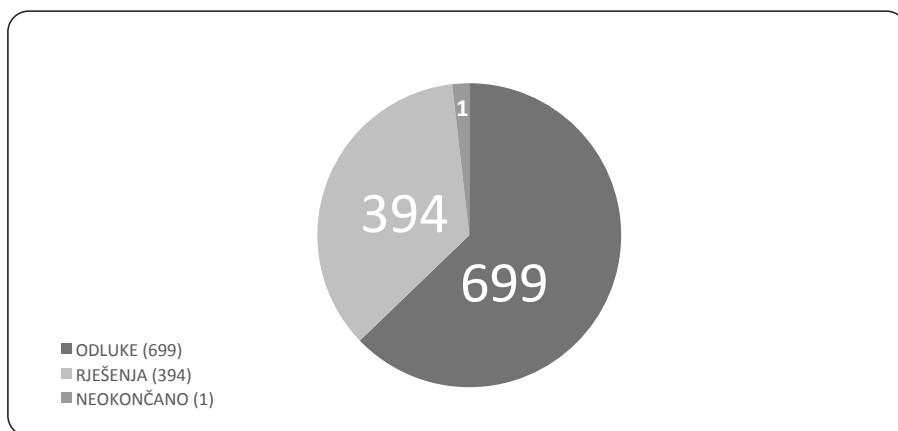
¹⁴ “Narodne novine” br. 99/99, 29/02 i 49/02.

osobito podaci za 2008. i 2009. godinu, kada je došlo do 51, odnosno 48 takvih odbačaja ustavnih tužba. To je činilo otprilike 45 % od ukupnog broja odluka i rješenja kojima su okončani predmeti zaprimljeni tih godina. No 2016. godine bila su samo tri takva odbačaja, odnosno nepunih 4 % od ukupnog broja odluka i rješenja kojima su okončani predmeti zaprimljeni te godine.

U “meritornom” je razdoblju,¹⁵ zaključno s cjelokupnom 2016. godinom, Ustavni sud ukupno zaprimio 1094 ustavne tužbe iz domene razmatrane materije (okončane su 1093). Od toga su ukupno 394 ustavne tužbe okončane rješenjem, što čini otprilike 36 %. Daleko najveći udio rješenja otpao je na ona kojima su ustavne tužbe odbačene zbog toga što osporeni akt nije bio na snazi u trenutku odlučivanja Ustavnog suda. Takvih je rješenja bilo čak 270, tj. otprilike 68,5 % od svih rješenja, odnosno otprilike 25 % u ukupnom broju odluka i rješenja u “meritornom” razdoblju do kraja 2016. godine. Drugi najveći udio otpada na situacije u kojima su predmetne ustavne tužbe u tom razdoblju odbačene jer je Ustavni sud ocijenio da nije riječ o aktu iz članka 62. Ustavnog zakona. Takvih je rješenja bilo 48, tj. otprilike 12 % od svih rješenja, odnosno otprilike 4,5 % u ukupnom broju odluka i rješenja. Iz toga proizlazi da su te dvije kategorije u tom razdoblju činile više od 80 % svih rješenja, odnosno gotovo 30 % u ukupnom broju odluka i rješenja, što predstavlja iznimnu brojku u korpusu ustavnosudske prakse u razmatranj materiji.

Grafikon 1.

Okončanost „prtvorskih“ ustavnih tužbi tijekom
„meritornog“ razdoblja do zaključno 2016.

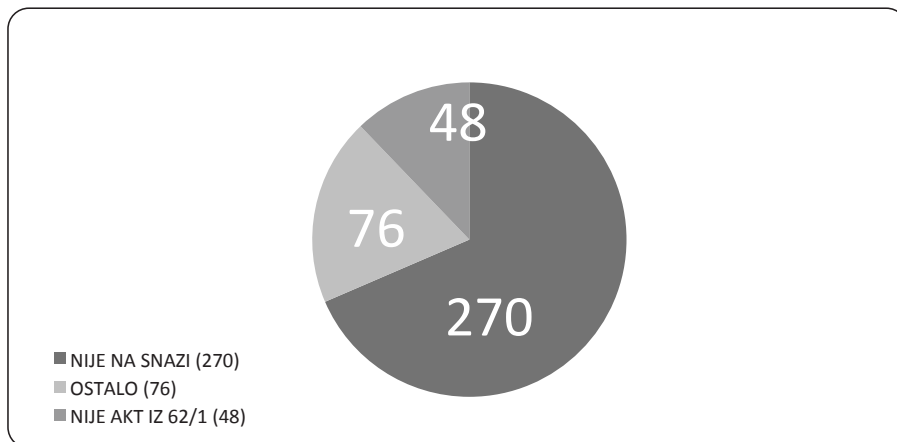

¹⁵ Tj. u razdoblju u kojem je Ustavni sud prihvatio meritorno odlučivanje o predmetnim ustavnim tužbama (razdoblje “buđenja” + razdoblje “preopterećenosti”).

Grafikon 2.

Zastupljenost pojedinih vrsta rješenja tijekom „meritornog“ razdoblja do zaključno 2016.

2.2. Istraživanje judikature Ustavnog suda s prijedlozima njezina poboljšanja

U uvodu ovog rada istaknuta je važnost tematike nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* glede istražnozatvorskih ustavnih tužbi kao filtra koji je odlučujući za bilo kakvu ustavnosudsku zaštitu prava na osobnu slobodu u predmetima te materije. U prethodnoj cjelini izloženi statistički podaci pokazali su i njezinu dodatnu važnost iz kvantitativnog aspekta, osobito u pojedinim razdobljima.

Važno je istaknuti da je dio problematike nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* glede istražnozatvorskih ustavnih tužbi u posljednjih nekoliko godina aktualizirala i praksa Europskog suda u predmetima protiv Hrvatske u vezi s mogućnošću da Ustavni sud nakon (nove) odluke o produljenju istražnog zatvora odbaci ustavnu tužbu protiv prethodne odluke o njegovu produljenju, odnosno određivanju, kao nedopuštenu.¹⁶

¹⁶ Šebalj protiv Hrvatske (presuda, 28. lipnja 2011., zahtjev br. 4429/09, §§ 217. – 223.; u daljnjem tekstu: presuda Šebalj). Europski je sud primijetio da hrvatski sustav ostavlja Ustavnom sudu mogućnost da nakon nove odluke o produljenju pritvaranja odbaci ustavnu tužbu protiv prethodne odluke kao nedopuštenu, što je glede podnositelja, iako je u više prilika meritorno rješavao njegove ustavne tužbe, napravio u tri navrata. Pri tomu je Europski sud naveo da postojanje pravnog sredstva koje zahtijeva članak 5. stavak 4. Europske konvencije mora biti

Zbog navedenog je razloga Europski sud (i) u dva relativno recentna predmeta protiv Hrvatske¹⁷ utvrdio povredu članka 5. stavka 4. Europske konvencije te pobrojao dio predmeta protiv Hrvatske u kojima je zbog navedenog problema već utvrdio povredu te konvencijske odredbe.¹⁸ Povodom navedene prakse Europskog suda Ustavni je sud u odluci broj: U–III–5449/2013 od 13. siječnja 2014. godine¹⁹ odlučio preispitati svoju praksu te ju je glede predmetnog problema prošireno rekapitulirao navodeći (u točki 5. obrazloženja svoje prethodno spomenute odluke) da je, prema dotadašnjoj praksi, odbacivao “kao nedopuštene (zbog nepostojanja postupovnih pretpostavki za odlučivanje o njima) ustavne tužbe kojima su se osporavala rješenja o pritvoru, odnosno istražnom zatvoru, u sljedećim slučajevima: a) ako je rješenje o određivanju pritvora/istražnog zatvora već u vrijeme podnošenja ustavne tužbe prestalo važiti, odnosno nije proizvodilo pravne učinke, ili b) ako rješenje o određivanju pritvora/istražnog zatvora u vrijeme odlučivanja Ustavnog suda više nije važno, odnosno nije proizvodilo pravne učinke, ili c) ako se podnositelj u vrijeme podnošenja ustavne tužbe nije nalazio u pritvoru/istražnom zatvoru, ili d) ako je podnositelj tijekom ustavnosudskog postupka pušten na slobodu, ili e) ako je podnositelj tijekom ustavnosudskog postupka upućen na izdržavanje kazne zatvora.”

2.2.1. Rješenje o određivanju istražnog zatvora više nije na snazi (i podnositelj je pušten na slobodu)

U točki 6. obrazloženja prethodno navedene odluke broj: U–III–5449/2013 Ustavni je sud naveo da se ograničio “na preispitivanje svog dosadašnjeg stajališta o odbacivanju ustavne tužbe u situaciji kad rješenje o određivanju pritvora/istražnog zatvora u vrijeme odlučivanja Ustavnog suda više ne važi, odnosno

---

dovoljno izvjesno ne samo u teoriji nego i u praksi kako bi bilo dovoljno dostupno i djelotvorno, u skladu sa svrhom te odredbe. Takva dostupnost podrazumijeva, među ostalim, da okolnosti koje su vlasti dobrovoljno stvorile moraju pružiti stvarnu mogućnost korištenja dotičnim pravnim sredstvom. Također je naveo da, prema njegovoj judikaturi, članak 5. stavak 4. Europske konvencije, poput njezina članka 6. stavka 1., sadržava pravo na pristup sudu, koje može biti podložno samo razumnim ograničenjima, koja ne narušavaju samu bit tog prava.

¹⁷ *Jović protiv Hrvatske* (presuda, 13. listopada 2015., zahtjev br. 45593/13, §§ 33. – 35.) i *V. R. protiv Hrvatske* (presuda, 13. listopada 2015., zahtjev br. 55102/13, §§ 32. – 34.).

¹⁸ *Peša protiv Hrvatske* (presuda, 8. travnja 2010., zahtjev br. 40523/08, § 126.); *Hađi protiv Hrvatske* (presuda, 1. srpnja 2010., zahtjev br. 42998/08, § 47.); *Bernobić protiv Hrvatske* (presuda, 21. lipnja 2011., zahtjev br. 57180/09, § 93.); *Krnjak protiv Hrvatske* (presuda, 28. lipnja 2011., zahtjev br. 11228/10, § 54.); presuda Šebalj, *op. cit.* (bilj. 16), § 223.; *Getoš-Magdić protiv Hrvatske* (presuda, 2. prosinca 2010., zahtjev br. 56305/08, § 106.); *Trifković protiv Hrvatske* (presuda, 6. studenoga 2012., zahtjev br. 36653/09, §§ 139. – 140.); i *Margaretić protiv Hrvatske* (presuda, 5. lipnja 2014., zahtjev br. 16115/13, §§ 119. – 121.).

¹⁹ “Narodne novine” br. 6/14.

ne proizvodi pravne učinke, a podnositelj (prитvorenik) je pušten na slobodu (kumulacija slučajeva b) i d) navedenih u točki 5. obrazloženja ove odluke)” te da će ostale slućajeve navedene u točki 5. obrazloženja te odluke “sukcesivno preispitivati u predmetima u kojima se oni pojave kao ustavnopravno relevantni”. Osim u toj odluci Ustavni je sud i u daljnjim svojim odlukama dosljedno prihvaćao nadležnost glede ustavnih tužbi pri kumulacijama slučajeva b) i d) navedenih u točki 5. obrazloženja prethodno spomenute njegove “inauguracijske” odluke,²⁰ a isto je učinio i glede situacija koje su se ticale slučajeva ustavnih tužbi samo iz točke b) te odluke u predmetima u kojima je podnositelju nakon donošenja osporenog rješenja istražni zatvor prije odlučivanja o ustavnoj tužbi produžen novim rješenjem.²¹

2.2.2. Podnositelj je tijekom ustavnosudskog postupka upućen na izdržavanje kazne zatvora

U odluci broj: U–III–2496/2015 od 13. srpnja 2015. godine²² Ustavni je sud odlučio da je *ratione materiae* nadležan i za slućajeve u kojima je podnositelj tijekom ustavnosudskog postupka upućen na izdržavanje kazne zatvora. U tom su predmetu u odnosu na podnositelja istekli maksimalni rokovi ukupnog dopuštenog trajanja istražnog zatvora s danom 9. lipnja 2015. godine te je podnositelj istog dana upućen na izdržavanje kazne zatvora po ranijoj kaznenoj osudi

---

²⁰ Odluke broj: U–III–10/2014 od 27. sijećnja 2014. godine, U–III–1524/2014 od 15. travnja 2014. godine (“Narodne novine” br. 55/14.) i U–III–7329/2014 od 29. sijećnja 2015. godine (<http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.).

²¹ Odluke broj: U–III–621/2015 od 19. veljaće 2015. godine, U–III–1772/2015 od 7. svibnja 2015. godine i U–III–3991/2015 od 27. listopada 2015. godine. Za sve tri vidi: <http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017. Točku d) nije moguće razmatrati izolirano jer nije moguće da je podnositelj (pravno) pušten na slobodu bez kumulacije s toćkom b). Koliko je Ustavni sud ranije imao problema s predmetnom problematikom, dobro ilustrira odluka i rješenje broj: U–III–4696/2004 od 20. prosinca 2004. godine (“Narodne novine” br. 183/04), koji pate od duboke unutarnje proturjećnosti. Naime Ustavni je sud u odnosu na isto osporeno rješenje o odrećivanju pritvora nekoherentno obrazložio odluku u odnosu na obrazloženje rješenja. U dijelu obrazloženja u kojem je obrazložio odluku o utvrćenju da su podnositelju osporenim rješenjem nadležnog županijskog suda povrijećena ustavna prava propisana odredbama članka 22. stavka 2. i članka 121. stavka 3. Ustava u razdoblju od 19. studenoga 2004. do 23. studenoga 2004. godine, u kojem je kao sudac bio pritvoren bez odobrenja Državnog sudbenog vijeća, Ustavni je sud naveo da to čini na temelju članka 76. stavka 3. Ustavnog zakona jer osporavano rješenje više ne proizvodi pravne učinke istekom mjesec dana od dana pritvaranja. S druge strane, obrazlažući rješenje kojim je u preostalom dijelu odbacio ustavnu tužbu, Ustavni je sud naveo da su prestale postojati pretpostavke za odlučivanje o biti stvari u preostalom dijelu razdoblja u kojemu je na temelju osporenog rješenja podnositelj bio pritvoren jer osporeno rješenje nije bilo na snazi u trenutku odlučivanja o ustavnoj tužbi.

²² <http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.

(na temelju pravomoćnog rješenja suca izvršenja). Nažalost, u nešto drugačijoj situaciji Ustavni je sud sedam mjeseci prije toga odbacio ustavnu tužbu rješenjem broj: U–III–6990/2014 od 11. prosinca 2014. godine zanemarujući da je podnositelj, time što je u tom slučaju u međuvremenu od podnošenja ustavne tužbe na vlastiti zahtjev bio upućen iz istražnog zatvora na izdržavanje kazne zatvora prije pravomoćnosti presude, samo promijenio način i režim lišenja slobode, a nije se odrekao prava koja bi mu pripadala da je ostao u istražnozatvorskom režimu.²³ Naime rješenje kojim je podnositelj upućen na izdržavanje kazne zatvora prije pravomoćnosti dotične presude postalo je pravomoćno i izvršno 30. rujna 2014. te je Ustavni sud utvrdio da je osporeno rješenje o produljenju istražnog zatvora podноситelju prestalo važiti tog istog dana i da je (inače pravodobna) ustavna tužba protiv žalbenog rješenja nadležnog županijskog suda podnesena nakon prestanka važenja rješenja o produljivanju istražnog zatvora.

2.2.3. Rješenje o određivanju istražnog zatvora ne važi već u vrijeme podnošenja ustavne tužbe

Ustavni sud nije mijenjao svoju praksu glede situacija u kojima rješenje o određivanju (produljivanju) pritvora/istražnog zatvora nije više važno već u vrijeme podnošenja ustavne tužbe (slučajevi iz točke a) točke 5. obrazloženja odluke broj: U–III–5449/2013)²⁴ te je nastavio odbacivati takve ustavne tužbe usprkos potencijalno drugačijoj praksi Europskog suda u tom pogledu u predmetu *Osmanović* protiv Hrvatske.²⁵ U presudi *Osmanović*, u predmetu u kojem je podnositelj ustavnu tužbu podnio tek nakon puštanja na slobodu (§§ 10. i 11.) zbog protoka osmodnevnog zadržavanja kao instituta prekršajnog postupka Europski je sud, referirajući se na svoju dotadašnju praksu, naveo da je

---

²³ Vinja, I., Nove pritvorske odredbe u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske, *Aktualnosti novoga kaznenog zakonodavstva i Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama*, Inženjerski biro, Zagreb, 1999, str. 63. Logika koja stoji u podlozi takva rezoniranja očituje se u tome što je postojanje istražnozatvorske osnove “glavni preduvjet da bi se nepravomoćno osuđenu osobu uopće moglo uputiti na izdržavanje kazne”, pa ako istražni zatvor više nije osnovan, nema ni zakonskog utemeljenja za daljnje izdržavanje nepravomoćno izrečene zatvorske kazne. Relevantni članak 461. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku (“Narodne novine” br. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14; u daljnjem tekstu: ZKP/08), koji propisuje prethodno spomenutu mogućnost, glasi:

“Članak 461.

(1) Kad sud izrekne kaznu zatvora, optuženik koji se nalazi u istražnom zatvoru može rješenjem predsjednika vijeća biti upućen na izdržavanje te kazne i prije pravomoćnosti presude ako on to zahtijeva. (...)”

²⁴ Vidi tekst za koji je vezana bilj. 19.

²⁵ Presuda, 6. studenoga 2012., zahtjev br. 67604/10, §§ 46. – 52.; u daljnjem tekstu: presuda *Osmanović*.

“već presudio da bivši pritvorenik može imati pravni interes za utvrđivanjem nezakonitosti pritvora, čak i nakon puštanja na slobodu, jer se na primjer može postaviti pitanje ‘ovršivog prava na naknadu’ zajamčenog člankom 5. stavkom 5. Konvencije” (§ 49.). Stoga je utvrdio povredu članka 5. stavka 4. Europske konvencije.²⁶ Čak i ako bi se navedeni pristup Ustavnog suda eventualno mogao ocijeniti ispravnim, on je usprkos tomu neodrživ bez posebne elaboracije koja bi opravdala ili barem pokušala opravdati postupanje potencijalno suprotno praksi Europskog suda s obzirom na njezinu obvezatnost. S jedne strane, kao što tvrde njemački komentatori, podnositelj ustavne tužbe (žalbe) mora osporenim aktom glede ustavnih prava i sloboda biti pogođen osobno, neposredno i prezentno.²⁷ S druge strane, u slučaju da usprkos pravodobnoj ustavnoj tužbi osporavani akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja više ne proizvodi pravne učinke, Ustavni sud na temelju članka 76. stavka 3. Ustavnog zakona u odluci utvrđuje njegovu neustavnost navodeći u izreci ustavno pravo koje je podnositelju tim aktom povrijeđeno. Međutim, među ostalim, i u slučajevima u kojima već u trenutku podnošenja ustavne tužbe podnositeljeva osobna sloboda više nije pogođena osporenim aktom o određivanju (produljivanju) istražnog zatvora podnositelju stoje na raspolaganju (i) druga pravna sredstva za ostvarenje tzv. restitucijskih i rehabilitacijskih prava²⁸ u onim situacijama u kojima mu je ustavno pravo na osobnu slobodu bilo povrijeđeno sudskom odlukom donesenom u postupku na način koji predstavlja kršenje tog temeljnog ljudskog prava. To su prije svega mogućnost podnošenja tužbe sudu radi ostvarivanja prava na naknadu štete zbog (ustavno) neutemeljenog pritvaranja (i to i bez da Ustavni sud prethodno utvrdi povredu Ustava pritvaranjem jer, kao što je već navedeno, sudovi po Ustavu sude i na temelju Ustava) te mogućnost podnošenja prijedloga glavnom državnom odvjetniku da podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv takve odluke.²⁹ Pri tomu je važno naglasiti da u

---

²⁶ Za novije postupanje Ustavnog suda potencijalno suprotno navedenom stajalištu presude *Osmanović* vidi primjerice rješenja broj: U–III–1282/2016 od 21. travnja 2016. godine, U–III–2175/2016 od 19. svibnja 2016. godine i U–III–1406/2017 od 30. ožujka 2017. godine.

²⁷ Krapac, D., *Postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske: ustrojstvo i proceduralni elementi ustavnog nadzora*, Narodne novine, Zagreb, 2014, str. 241, s referencama na njemačke komentatore.

²⁸ Riječima Krapca, “prezentnost povrede ne prestaje prestankom važenja spornog akta, budući da njezini učinci na osobno pravo na slobodu traju sve do njihove potpune reparacije”. *Ibid.*, str. 242.

²⁹ Članak 509. stavak 2. ZKP/08 glasi:

“Članak 509.

“(…)”

(2) Glavni državni odvjetnik će podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.

“(…)”

konačnici nisu obje odluke o tim pravnim sredstvima neposredno podložne ustavnosudskoj zaštiti, nego samo prva od njih. Naime za potonju je potrebno da glavni državni odvjetnik podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti, pa se onda ustavnom tužbom može osporavati pravorijek Vrhovnog suda o tom zahtjevu. Pitanje je, pomalo retoričko, može li sve navedeno biti dostatno za otklanjanje nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* jer se ponuđena konstrukcija čini poprilično “nategnutom”. Osim toga zbog pravne je sigurnosti takav pristup eventualno moguće primjenjivati tek *pro futuro*, nakon što Ustavni sud meritorno razmotri neku ustavnu tužbu koja obuhvaća predmetni problem i trasira buduću praksu na način da uz prethodno navedenu ili neku drugu opravdanu argumentaciju sebe “izuzme” s “prve linije fronte” zaštite ustavnog prava na osobnu slobodu u onim slučajevima u kojima osporeni akt nije proizvodio pravne učinke ne samo u vrijeme odlučivanja Ustavnog suda nego već i u vrijeme podnošenja ustavne tužbe. Pri tomu je riječ o pravnim učincima u užem smislu jer u širem smislu ti učinci traju sve do potpune reparacije, kao što je netom bilo spomenuto.

U svakom slučaju Ustavni sud u budućnosti mora ili slijediti praksu Europskog suda ili ponuditi “neoborivu” argumentaciju kojom bi opravdao postupanje suprotno toj praksi. S obzirom na sve navedeno, prva se opcija na prvi pogled čini primjerenijim i izglednijim izborom. No čini se da ju je ipak možda moguće “izbjeći” na način da se navede da Europski sud, po svemu sudeći, nije uopće vodio računa o specifičnosti predmeta, koja se sastojala (i) u tomu što je ustavna tužba podnesena nakon podnositeljeva puštanja na slobodu (§§ 10. i 11. presude *Osmanović*) uslijed prestanka važenja osporavanog akta. Dakle nije bila riječ “samo” o specifičnosti u odnosu na prethodne predmete protiv Hrvatske, koja se očitovala u tomu da je “Ustavni sud odlučio o podnositeljevoj ustavnoj tužbi nakon što je on bio pušten na slobodu”, kao što se navodi u § 48. presude *Osmanović*. U tom bi se smislu onda trebalo navesti da članak 76. stavak 3. Ustavnog zakona podrazumijeva da je osporavani akt u trenutku podnošenja ustavne tužbe proizvodio pravne učinke (u užem smislu), s obzirom na dio formulacije iz te odredbe koji glasi “**više** ne proizvodi pravne učinke” (naglasio G. G.). Međutim ni to tumačenje nije bez zamjerke jer se može zastupati i stajalište da nema prethodno navedenog podrazumijevanja te da je dovoljno da je ustavna tužba podnesena u roku od trideset dana od zaprimanja akta kojim je iscrpljen dopušteni pravni put, usprkos tomu što on više ne proizvodi pravne učinke u trenutku podnošenja ustavne tužbe.

2.2.4. Podnositelj se u vrijeme odlučivanja o ustavnoj tužbi ne nalazi u istražnom zatvoru

Pogrešnom treba smatrati praksu da se podnositelj u vrijeme odlučivanja o ustavnoj tužbi mora nalaziti u pritvoru/istražnom zatvoru da bi Ustavni sud bio nadležan *ratione materiae* glede ustavne tužbe protiv rješenja kojim je ta mjera procesne prisile određena, odnosno produžena (dio slučajeva iz točke c) točke 5. obrazloženja odluke broj: U–III–5449/2013).³⁰ Ustavni je sud to stajalište iznio primjerice u rješenjima broj: U–III–2966/2014 od 10. srpnja 2014. godine, U–III–6818/2014 od 11. prosinca 2014. godine, U–III–7178/2014 od 17. veljače 2015. godine, U–III–3843/2016 od 15. rujna 2016. godine i U–IIIB–160/2014 od 10. prosinca 2014. godine,³¹ u kojem je u točki 12. obrazloženja naveo da “podnositelj nije (niti je bio) u istražnom zatvoru”. Posebno zbunjuje činjenica što je Ustavni sud potonjeg datuma u odnosu na istog podnositelja (dakle okrivljenika koji nije ni u trenutku podnošenja ustavne tužbe ni u trenutku odlučivanja o njoj bio u istražnom zatvoru) meritorno razmotrio njegovu drugu ustavnu tužbu odlukom broj: U–III–6612/2014 od 10. prosinca 2014. godine,³² i to k tomu još ustavnu tužbu kojom je osporavano rješenje kojim je odbijen prijedlog za opoziv rješenja o određivanju istražnog zatvora podnositelju, za razliku od prve ustavne tužbe, kojom je isti podnositelj osporavao samo to rješenje o određivanju istražnog zatvora (?).³³

Uvjet da se podnositelj u vrijeme odlučivanja o ustavnoj tužbi mora nalaziti u pritvoru/istražnom zatvoru da bi Ustavni sud bio nadležan *ratione materiae* glede te tužbe treba smatrati pogrešnim jer “povrijeđenost” ustavnog prava pojedinačnim aktom postoji ne samo kada je povreda stvarna nego i kada je potencijalna. Pri tomu se, doduše, traži da “moguća” povreda “predstoji u neposrednoj budućnosti u kojoj se, prema stanju stvari, sa sigurnošću može očekivati” da bi i u tom slučaju postojala “prezentnost” povrede.³⁴ Međutim, iako po prirodi stvari “sigurnost” nastupa povrede prava na osobnu slobodu u neposrednoj budućnosti ne postoji uvijek u takvim situacijama, iznimna važ-

---

³⁰ Vidi tekst za koji je vezana bilj. 19.

³¹ “Narodne novine” br. 4/15.

³² “Narodne novine” br. 2/15.

³³ Valja napomenuti da je Ustavni sud u ranijoj praksi meritorno razmatrao ustavne tužbe podnositelja usprkos tomu što nisu bili u pritvoru, nego na slobodi. Tako je u odluci broj: U–III–659/1998 od 23. prosinca 1998. godine bila riječ o podnositelju koji nije bio u pritvoru jer je bio u bijegu, ali je ipak, suprotno kasnijoj ustavnosudskoj praksi, o ustavnoj tužbi odlučeno meritorno. Daljnji primjer predstavlja odluka broj: U–III–312/2000 od 19. travnja 2000. godine, kojom je Ustavni sud, zbog toga što je osporeno rješenje (i dalje, tj. u trenutku odlučivanja Ustavnog suda) bilo na snazi, meritorno odlučivao usprkos tomu što je podnositelj bio na slobodi.

³⁴ Krapac, D., *loc. cit.* (bilj. 27).

nost prava na osobnu slobodu načelno zahtijeva meritorno razmatranje ustavne tužbe zbog same mogućnosti da podnositelj ustavne tužbe (ne samo “svakog časa” nego i “jednog dana”) bude uhićen i odveden u pritvor/istražni zatvor. Osim toga suprotna je logika neodrživa jer zahtijeva od podnositelja da trpi da mu se pravo na osobnu slobodu (dodatno) povrijedi izvršenjem osporene odluke, a ne samim njezinim donošenjem. Kad bismo povukli paralelu primjere s ustavnim pravom na dom (članak 34. stavak 1. Ustava), to bi značilo da Ustavni sud ustavne tužbe podnositelja koji su izgubili stambeni spor odbacuje zbog toga što još nije provedena njihova deložacija. U prilog neprihvatljivosti razmatranog stajališta Ustavnog suda možda bi se mogla odgovarajuće tumačiti još i činjenica da članak 5. Europske konvencije štiti ne samo pravo na osobnu slobodu nego i (s njime povezano) pravo na osobnu sigurnost. Takvim bi se tumačenjem otklanjala pravna nesigurnost glede ustavnopravne, odnosno konvencijske (ne)utemeljenosti oduzimanja prava na osobnu slobodu jer bi prije izvršenja dotične odluke otpala neizvjesnost u pogledu toga postoji li povreda tog ustavnog i konvencijskog prava.

Važno je napomenuti da se u određenom broju prethodno opisanih slučajeva u rješenjima Ustavnog suda pojavljuje dodatna argumentacija odbačaja ustavne tužbe, djelomice povezana s onom da se podnositelj u vrijeme odlučivanja o ustavnoj tužbi mora nalaziti u istražnom zatvoru da bi Ustavni sud bio nadležan *ratione materiae* glede ustavne tužbe protiv rješenja kojim je ta mjera procesne prisile određena, odnosno produžena. Ta se dodatna argumentacija tiče neiscrpljenog dopuštenog pravnog puta prije podnošenja ustavne tužbe. Riječ je o onim slučajevima u kojima je podnositelj u bijegu pa mu rješenje koje osporava ustavnom tužbom nije dostavljeno i osobno, nego je dostavljeno samo njegovu branitelju. U tom se pogledu Ustavni sud poziva na to “da je praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske da se žalba branitelja okrivljenika protiv prvostupanjskog rješenja o određivanju pritvora/istražnog zatvora u slučajevima kada to rješenje nije dostavljeno i okrivljeniku osobno jer nije uhićen, vraća prvostupanjskom sudu kao preuranjena s uputom da se spis predmeta dostavi na nadležno odlučivanje Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, zajedno s eventualno podnesenom žalbom okrivljenika osobno, tek nakon što ono bude uručeno i okrivljeniku osobno”. Stoga, “sukladno članku 124. stavak 4. u svezi s člankom 134.” ZKP/08 “zatvorenik može podnijeti žalbu u roku koji počinje teći trenutkom predaje rješenja o određivanju istražnog zatvora” pa “rok za žalbu počinje teći od trenutka primitka rješenja od strane zatvorenika, a to podrazumijeva njegovo prethodno zatvaranje”.³⁵

---

³⁵ Točka 11. obrazloženja rješenja broj: U-III B-160/2014 od 10. prosinca 2014. godine, *op. cit.* (bilj. 31). Vidi i točku 10. obrazloženja rješenja broj: U-III-4311/2016 od 1. prosinca 2016. godine.

Prethodno se navedenom “sinergijskom” argumentacijom Vrhovnog suda i Ustavnog suda podnositelj ustavne tužbe iz ustavnopravne perspektive dovodi u situaciju da za meritorno odlučivanje o ustavnoj tužbi mora žrtvovati osobnu slobodu. Izlaz iz te “pat-pozicije” moguće je naći barem za dio takvih slučajeva jer sudionici u ustavnosudskom postupku mogu poduzimati radnje osobno ili preko punomoćnika, s time da je podnositeljevu punomoćniku (branitelju) za podnošenje ustavne tužbe potrebna posebna punomoć.³⁶ Treba smatrati da dan podnositeljeva davanja te posebne punomoći predstavlja dan njegova primitka prvostupanjskog rješenja te bi Ustavni sud po zaprimanju ustavne tužbe s takvom punomoći trebao zastati s ustavnosudskim postupkom i o tome obavijestiti nadležni sud kako bi isti mogao pratiti istek roka za pravo podnositeljeva osobnog podnošenja žalbe protiv dotičnog rješenja. Nakon što nadležni sud odluči u žalbenom postupku, Ustavni bi sud nastavio s ustavnosudskim postupkom.

2.2.5. Rješenje o odbijanju prijedloga za ukidanje istražnog zatvora

Usprkos ranijim povremenim odstupanjima Ustavni sud već duže vrijeme ustaljeno i stabilno zastupa stajalište da ustavne tužbe protiv rješenja kojima se odbija prijedlog za ukidanje pritvora/istražnog zatvora nisu akti iz članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona povodom kojih Ustavni sud podnositeljima pruža zaštitu ustavnih prava.³⁷ U načelu se treba suglasiti s takvim pristupom Ustavnog suda. No ostaje otvoreno pitanje treba li ostaviti «odškrinuta vrata» za iznimke od tog pravila u slučajevima u kojima je došlo do flagrantne povrede ustavnog prava na osobnu slobodu. Riječ je samo o situacijama u kojima bi odbijanje prijedloga za ukidanje istražnog zatvora bilo očito suprotno odredbama Ustava i Europske konvencije koje štite pravo na osobnu slobodu te načelima koja su u tim odredbama sadržana. Konsideracije o tom problemu treba započeti koncepcijskim postavkama u pogledu zaštite ustavnih prava u hrvatskom pravnom poretku. Ustavni sud, s obzirom na članak 115. stavak 3. Ustava,³⁸ pruža supsidijarnu zaštitu svih ustavnih prava. U tom se smislu

---

³⁶ Članak 23. Ustavnog zakona.

³⁷ Primjerice 2015. godine svih je osam ustavnih tužbi protiv takvih rješenja odbačeno. Vidi i rješenje broj: U–III–4023/2016 od 15. rujna 2016. godine te rješenje broj: U–III–1142/2017 i U–III–1256/2017, oba od 30. ožujka 2017. godine. Za ranija odstupanja od takve prakse vidi odluke broj: U–III–659/1998 od 23. prosinca 1998. godine, broj: U–III–1069/1998 od 3. veljače 1999. godine (“Narodne novine” br. 24/99) te broj: U–III–1468/2005 od 13. travnja 2005. godine.

³⁸ Članak 115. stavak 3. Ustava glasi:

“Članak 115.

(...)

Sudovi sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava.”

Ustavni sud pozvao na periodičnu kontrolu osnovanosti istražnog zatvora kao dostatnu zaštitu podnositeljevih ustavnih prava u predmetu u kojem je podnositelj ustavnom tužbom osporavao rješenje o odbijanju prijedloga za ukidanje tadašnjeg pritvora.³⁹ Iako bi sudska kontrola, ne samo periodična nego pogotovo ona svakodobna, načelno morala biti dostatna kautela za onemogućavanje produljivanja (flagrantno) neosnovanih oduzimanja osobne slobode, prethodno navedena argumentacija Ustavnog suda zapravo ne korespondira s biti problema. Naime očito je da postoje slučajevi u kojima podnositelji usprkos takvoj kontroli podnose prijedloge za ukidanje istražnog zatvora te da nije moguće isključiti da takvi prijedlozi mogu upućivati na (flagrantno) kršenje njihovih ustavnih prava. Nadalje, sudovi, koji su prvi pozvani primjenjivati Ustav i Europsku konvenciju i štiti pravo na osobnu slobodu (i druga ustavna i konvencijska prava), o prijedlogu za ukidanje istražnog zatvora odlučuju u jednom stupnju jer je žalba protiv takvih rješenja isključena člankom 128. ZKP/08. To dovodi Ustavni sud u poziciju da u takvim predmetima potencijalno postupi kao “drugostupanjski sud”.⁴⁰ Usprkos navedenom, te uz punu svijest o potrebi da ustavnopravnu zaštitu prvi pružaju sudovi, čini se da Ustavni sud teško može opravdati otklanjanje svoje nadležnosti *ratione materiae* u slučajevima u kojima je došlo do flagrantnog kršenja ustavnog prava na osobnu slobodu podnositelja, u najmanju ruku u onim slučajevima u kojima predstoji znatno vrijeme do periodične sudske kontrole istražnog zatvora, koja je podložna ustavnosudskoj kontroli. Stoga se čini da treba napustiti stajalište da rješenja kojima se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora nisu akti iz članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona povodom kojih Ustavni sud podnositeljima pruža zaštitu ustavnih prava te zauzeti stajalište o prethodno opisanoj limitiranoj (“minimalnoj”) nadležnosti Ustavnog suda, ograničenoj na slučajeve flagrantne povrede ustavnih (i konvencijskih) prava.

---

³⁹ U rješenju broj: U–III–4244/2005 od 18. studenoga 2005. godine Ustavni je sud, među ostalim, naveo: “Unatoč tome što je Županijski sud odbio taj prijedlog podnositelja ocijenivši da i dalje postoje okolnosti zbog kojih je pritvor neophodan, o tome postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu mjere pritvora rješavat će nadležno izvanraspravno vijeće dva mjeseca od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o produljenju pritvora, sukladno odredbama članka 107. Zakona o kaznenom postupku.”

⁴⁰ To, nažalost, ne bi bila situacija bez presedana. U tom se smislu u literaturi navodi da “odredbe Prekršajnog zakona koje su ukinule instancijsku nadležnost Visokog prekršajnog suda u predmetima prekršajnog naloga” predstavljaju primjer “nedomišljene promjene zakonskih procedura” koje “drastično povećavaju statistiku predmeta koji zagušuju Ustavni sud”. *Amicus curi@e*, “Jurisdikcijski sukob” Ustavnog suda s Vrhovnim sudom u hrvatskim prilikama, *Informator: instruktivno–informativni list za ekonomska i pravna pitanja*, br. 5800–5801, Zagreb, 2009, male stranice, str. 5, bilj. (27). Napomena: *Amicus curi@e* pseudonim je koji je uredništvo prihvatilo na molbu autora da rad objavi pod pseudonimom.

2.2.6. Rješenje o odbijanju prijedloga za određivanje jamstva

S obzirom na to da ispunjavanje uvjeta jamstva dovodi do puštanja okrivljenika na slobodu, analogna bi logika provjere flagrantnosti povrede trebala vrijediti i za slučajeve odbijanja podnositeljeva prijedloga za određivanje jamstva. Flagrantnost povrede prava na osobnu slobodu moguće je ilustrirati primjerom u kojem je istražni zatvor produljen isključivo zbog opasnosti od bijega, a nije prihvaćeno adekvatno jamstvo usprkos tomu što je dotadašnje trajanje istražnog zatvora, iz aspekta razmjernosti, krajnje neprimjereno okolnostima slučaja. Problem i ovdje dodatno dobiva na težini u slučajevima u kojima treba proteći puno vremena do sljedeće periodične sudske kontrole. Logika provjere flagrantnosti povrede trebala bi vrijediti to više što je, za razliku od prethodno razmatranog problema odlučivanja o prijedlogu za ukidanje istražnog zatvora, riječ o postupku u dva stupnja. Štoviše, s obzirom na dva stupnja odlučivanja te reperkusije za podnositelje, postavlja se pitanje je li moguće isključiti meritorno razmatranje takvih ustavnih tužbi izvan konteksta flagrantnih povreda.⁴¹ Treba smatrati da je to moguće jer bi nametanje meritornog razmatranja ustavnih tužbi izvan takva konteksta bilo konceptijski “neprilično” u smislu nadležnosti Ustavnog suda izvan kontrole periodičnog sudskog preispitivanja daljnje (ustavnopravne) osnovanosti istražnog zatvora. Praksa Ustavnog suda glede razmatranog pitanja, posve neovisno o prethodno navedenoj argumentaciji, nije postala stabilna. Tako se u praksi Ustavnog suda nalazi rješenje broj: U–III–2537/2003 od 28. studenoga 2003. godine,⁴² kojim je ustavna tužba odbačena zbog nenadležnosti, ali i odluka i rješenje broj: U–III–2793/2007 od 1. kolovoza 2007. godine, s obrazloženjem rješenja o odbačaju ustavne tužbe protiv rješenja o odbijanju prijedloga za određivanje jamstva koje upućuje na nadležnost. Naime do odbačaja je došlo zbog neiscrpljenog dopuštenog pravnog puta (nije iskorištena žalba protiv rješenja o odbijanju prijedloga za određivanje jamstva), što implicitno upućuje na nadležnost jer bi u suprotnom Ustavni sud odbacio ustavnu tužbu zbog nenadležnosti budući da ispitivanje nadležnosti prethodi ispitivanju iscrpljenosti dopuštenog pravnog puta. No u rješenjima broj: U–III–3208/2012 i U–III–3279/2012, oba od 10. listopada 2012. godine, ponovno nailazimo na odbacivanje zbog nenadležnosti.

---

⁴¹ Uostalom, cijela će situacija u najvećem broju slučajeva relativno brzo proći (i) periodični dvostupanjski istražnozastvorski filter sudova te će se isti problem određivanja jamstva opet potencijalno naći pred Ustavnim sudom.

⁴² <http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.

2.2.7. Rješenje o odbijanju prijedloga za promjenu oblika jamčevine

Praksa u pogledu pitanja dopustivosti ustavne tužbe protiv rješenja o odbijanju prijedloga podnositelja za promjenu oblika jamčevine tek čeka stabilizaciju. U obrazloženju rješenja broj: U–III–7964/2014 od 31. ožujka 2015. godine Ustavni je sud naveo da osporeno rješenje, među ostalim, u dijelu koji se tiče oblika jamčevine ne predstavlja pojedinačni akt “u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona” protiv kojeg bi “Ustavni sud bio nadležan pružiti ustavnosudsku zaštitu”. No ni mjesec i pol dana nakon toga u odluci broj: U–III–1744/2015 od 7. svibnja 2015. godine Ustavni je sud navedeno pitanje razmatrao meritorno. U recentnoj se odluci broj: U–III–1019/2017 od 15. ožujka 2017.⁴³ Ustavni sud meritorno bavio pitanjem promjene oblika jamčevine, no uz bitni razlikovni moment u odnosu na dva prethodno spomenuta slučaja, jer je o podnositeljevu prijedlogu za promjenu oblika jamčevine ovaj put odlučivano u sklopu rješenja o produljivanju istražnog zatvora, pa se može uzeti da je bila riječ o “redovitoj” ustavnosudskoj kontroli.

Na temelju svega navedenog treba smatrati da su glede ukupnosti razmatranog pitanja također, *mutatis mutandis*, primjenjive prethodne konsideracije o (ne)flagrantnosti povrede.

2.2.8. Rješenje o odbijanju prijedloga za opoziv rješenja o određivanju istražnog zatvora

Prethodno zastupana logika o (ne)flagrantnosti povrede trebala bi važiti i u slučajevima u kojima je riječ o rješenjima o odbijanju prijedloga za opoziv rješenja o određivanju, odnosno produljivanju istražnog zatvora. Ustavni je sud odlukom broj: U–III–6612/2014 od 10. prosinca 2014. godine⁴⁴ odbio prijedlog za opoziv rješenja o određivanju istražnog zatvora podnositelju ne uzimajući u obzir prethodno sugeriranu distinkciju. Time se pravo okrivljenika na zaštitu njihove osobne slobode štiti jače od sugeriranog, što odgovara pristupu *pro libertate*, ali je upitno iz aspekta koncepcijskog pozicioniranja Ustavnog suda u sustavu zaštite ustavnog prava na osobnu slobodu. No riječ je o do sada jedinom stajalištu koje je Ustavni sud zauzeo glede predmetnog pitanja i ostaje da se vidi, posebno s obzirom na kolebanja u velikom dijelu prethodno opisanih “srodnih” pitanja, u kojem će pravcu doći do stabilizacije njegove prakse glede tog pitanja.

---

⁴³ <http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.

⁴⁴ *Op. cit.* (bilj. 32).

2.2.9. Rješenje o odbijanju prijedloga za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja pravovremenog podnošenja žalbe

Pogrešnom treba smatrati praksu⁴⁵ odbacivanja ustavne tužbe koju je podnositelj podnio protiv rješenja nadležnog županijskog suda (u vijeću sastavljenom od sudaca za mladež tog suda) kojim je odbijena podnositeljeva žalba, podnesena putem branitelja, protiv rješenja nadležnog općinskog suda kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog toga što je podnositeljev branitelj (uslijed bolesti) propustio pravovremeno podnijeti žalbu na rješenje o produljenju podnositeljeva pritvora. Argumentacija “samo ona odluka kojom je nadležni sud meritorno odlučio o biti stvari, odnosno o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja, jest pojedinačni akt u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona u povodu kojega je Ustavni sud Republike Hrvatske, u postupku pokrenutom ustavnom tužbom, nadležan štiti-ti ljudska prava i temeljne slobode podnositelja, zajamčene Ustavom Republike Hrvatske” nije primjenjiva u opisanim okolnostima razmatranog slučaja.⁴⁶ Ovdje je naime bila riječ o realizaciji ustavnog prava na žalbu (članak 18. stavak 1. Ustava) u materiji zaštite ustavnog prava na osobnu slobodu (članak 22. Ustava), što znači da je postojao relevantni ustavnopravni supstrat za nadležnost Ustavnog suda *ratione materiae*.⁴⁷

2.2.10. Ekskurs: Nezakoniti dokazi

Djelomični ekskurs od prethodno izložene materije u stanovitom smislu predstavlja pitanje ustavnosudskog razmatranja utemeljenja sudskih odluka na nezakonitim dokazima. Naime, dok je u prethodno razmatranim primjerima bila riječ o nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* s obzirom na osporavane sudske odluke, Ustavni sud svoju nadležnost *ratione materiae* određuje,

---

⁴⁵ Rješenje broj: U–III–505/2012 od 16. veljače 2012. godine.

⁴⁶ *Ibid.*, točka 2. obrazloženja.

⁴⁷ U pogledu nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* glede osporavanih akata zaključno uzgred treba napomenuti da Ustavni sud otklanja nadležnost kad je riječ o ustavnim tužbama protiv rješenja o određivanju mjera opreza. Vidi primjerice odluku i rješenje broj: U–III–976/2011 od 1. ožujka 2011. godine (privremeno oduzimanje putne isprave za prijelaz državne granice), rješenje broj: U–III–2818/2014 od 30. rujna 2014. godine (<http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.; privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice te obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu) i rješenje broj: U–III–8098/2014 od 16. travnja 2015. godine (zabrana uspostavljanja ili održavanja veza s određenom osobom te zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti). Razmatranje te linije prakse Ustavnog suda izvan je interesnog fokusa ovog rada jer se određivanjem mjera opreza ne povrjeđuje pravo na osobnu slobodu.

među ostalim, i glede pojedinih (ustavnosudskih) pitanja koja se pojavljuju u sklopu odluka u pogledu kojih je prihvatio svoju nadležnost *ratione materiae* povodom ustavnih tužbi podnesenih protiv njih.

Načelno se treba suglasiti s pristupom Ustavnog suda, zamijećenim i u literaturi: “U načelu, o pitanjima *nezakonitih dokaza, na kojima se ne smije utemeljiti odluka u sudskom postupku* (čl. 29. st. 4. Ustava) Ustavni se sud ne smatra nadležnim odlučivati do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka zato jer kaznena procedura predviđa niz mogućnosti da okrivljenik tijekom pojedinih procesnih stadija, pobija povrede ustavne zabrane utemeljenja presude na nezakonitom dokazu». ⁴⁸ No takvo stajalište Ustavnog suda treba smatrati neodrživim u kontekstu ustavnih tužbi protiv pritvorskih/istražnozavtorskih odluka jer bi upravo u predmetima te materije morala biti riječ o iznimkama od načelno ispravnog pristupa. Naime Ustavni sud navodi da se oduzimanje osobne slobode na temelju nezakonitih dokaza ⁴⁹ ne može “samo po sebi, u kaznenom postupku, a napose ne u ustavnoj tužbi, isticati kao razlog osporavanja odluke o pritvoru” te, nadalje, da “pitanje uporabe dokaza pribavljenih na nezakonit način može biti podložno preispitivanju s ustavnopravnog gledišta jedino u okviru postupka pružanja ustavnosudske zaštite u odnosu na odluku suda kojom se meritorno okončava kazneni postupak”. ⁵⁰ Međutim takvo stajalište ruši cijelu logiku ustavnosudske zaštite prava na osobnu slobodu u predmetima razmatrane materije. Naime, otklanjajući prvih osam godina svoga djelovanja ikakvu nadležnost u predmetima te materije, Ustavni se sud pozivao upravo na to da glede tih predmeta pruža ustavnosudsku zaštitu samo nakon meritornog okončavanja kaznenog postupka. Promjenu paradigme takva postupanja obrazložio je njegovom nedjelotvornošću iz aspekta zaštite prava na osobnu slobodu. ⁵¹ Ako bi istražni zatvor bio zasnovan na nezakonitom dokazu kao jedinom ili odlučujućem dokazu, Ustavni bi sud zbog navedenog trebao ukidati takve odluke. Pri tomu na nezakonitom dokazu može biti utemeljen opći i/ili posebni uvjet za istražni zatvor. S obzirom na obvezatnost stajališta Ustavnog suda, njegovo utvrđenje u ukidnoj odluci da je osnovana sumnja kao opći istražnozavtorski uvjet isključivo ili odlučujuće utemeljena na nezakonitom dokazu imala bi potencijalno za kolateralnu posljedicu u najmanju ruku vraćanje predmeta u predistražni stadij ako sudovi ne bi u daljnjem postupku uspjeli utemeljiti osnovanu sumnju na zakonitim dokazima (kao odluču-

---

⁴⁸ Krapac, D., *Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije*, Narodne novine, Zagreb, 2014, str. 45.

⁴⁹ U konkretnom je slučaju bila riječ o dokazima koji su, prema stajalištu podnositelja, pribavljeni neovlaštenim postupanjem policijskih djelatnika.

⁵⁰ Točka 10. obrazloženja odluke Ustavnog suda broj: U-III-4296/2011 od 15. rujna 2011. godine. Vidi i točku 9. obrazloženja odluke Ustavnog suda broj: U-III-581/2015 od 12. veljače 2015. godine (<http://www.usud.hr/hr/praksa-ustavnog-suda>, pristup: 1. 5. 2017.).

⁵¹ Vidi *supra*, u cjelini 2.1.

jućim). Pri tomu se, ali samo na prvi pogled, čini paradoksalnim da Ustavni sud istodobno (opravdano) ima stabilnu i ustaljenu praksu odbacivanja (zbog nenadležnosti) ustavnih tužbi protiv rješenja o provođenju istrage i potvrđivanju optužnice. Paradoksa zapravo nema jer je riječ o eventualnoj kolateralnoj posljedici koja proizlazi iz primjerene zaštite prava na osobnu slobodu s obzirom na njegovu važnost.

3. ZAKLJUČAK

Uspostavljanje nadležnosti Ustavnog suda *ratione materiae* povodom ustavnih tužbi u materiji istražnozatvorskog (prитvorskog) prava prošlo je put od negacije do djelomične afirmacije.

1. Pristup Ustavnog suda da i nakon presude *Osmanović* odbacuje ustavne tužbe samo zato što su podnesene tek nakon puštanja podnositelja na slobodu neodrživ je bez posebne elaboracije koja bi opravdala ili barem pokušala opravdati postupanje potencijalno suprotno praksi Europskog suda.

2. Ustavnu tužbu protiv rješenja o određivanju (produljivanju) istražnog zatvora nije dopušteno odbaciti samo zbog toga što se podnositelj u vrijeme njezina podnošenja ne nalazi u istražnom zatvoru. On se ne mora nalaziti u istražnom zatvoru čak ni u vrijeme odlučivanja o dotičnoj ustavnoj tužbi, a pri tomu nije nikada ni morao biti u njemu da bi se njegova ustavna tužba uzela u meritorno razmatranje.

3. Podnositelj koji je na vlastiti zahtjev nakon podnošenja ustavne tužbe upućen iz istražnog zatvora na izdržavanje kazne zatvora prije pravomoćnosti presude samo je promijenio način i režim lišenja slobode, a nije se odrekao prava koja bi mu pripadala da je ostao u istražnozatvorskome režimu, uključujući i pravo na podnošenje ustavne tužbe protiv rješenja o određivanju ili produljivanju istražnog zatvora. Stoga i takvu ustavnu tužbu Ustavni sud treba uzeti u meritorno razmatranje i ne bi je trebao odbacivati.

4. Trebalo bi napustiti stajalište da rješenja kojima se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora nisu akti iz članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona povodom kojih Ustavni sud podnositeljima pruža zaštitu ustavnih prava te zauzeti stajalište o nadležnosti Ustavnog suda ograničenoj na slučajeve flagrantne povrede ustavnih (i konvencijskih) prava.

5. S obzirom na to da ispunjavanje uvjeta jamstva dovodi do puštanja okrivljenika na slobodu, analogna bi logika provjere flagrantnosti povrede prava na osobnu slobodu trebala vrijediti i za slučajeve odbijanja podnositeljeva prijedloga za određivanje jamstva.

6. Na ustavne tužbe protiv rješenja o odbijanju prijedloga podnositelja za promjenu oblika jamčevine također su, *mutatis mutandis*, primjenjive prethodne konsideracije o (ne)flagrantnosti povrede.

7. Prethodno navedena logika (ne)flagrantnosti trebala bi važiti i u slučajevima u kojima je riječ o ustavnim tužbama protiv rješenja o odbijanju prijedloga za opoziv rješenja o određivanju, odnosno produljivanju istražnog zatvora.

8. Pogrešna je praksa odbacivanja ustavne tužbe protiv rješenja kojim je odbijena podnositeljeva žalba protiv rješenja kojim je odbijen njegov prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog toga što je propustio pravovremeno podnijeti žalbu na rješenje o produljenju pritvora. Riječ je o realizaciji ustavnog prava na žalbu (članak 18. stavak 1. Ustava) u materiji zaštite ustavnog prava na osobnu slobodu (članak 22. Ustava), što znači da postoji relevantni ustavnopravni supstrat za nadležnost Ustavnog suda *ratione materiae*.

9. Ako bi istražni zatvor bio zasnovan na nezakonitom dokazu kao na jedinom ili odlučujućem dokazu, Ustavni bi sud trebao ukidati takve odluke s obzirom na članak 29. stavak 4. Ustava.

LITERATURA:

1. *Amicus curi@e*, "Jurisdikcijski sukob" Ustavnog suda s Vrhovnim sudom u hrvatskim prilikama, *Informator: instruktivno–informativni list za ekonomska i pravna pitanja*, br. 5800–5801, Zagreb, 2009, male stranice. Napomena: *Amicus curi@e* pseudonim je koji je uredništvo prihvatilo na molbu autora da rad objavi pod pseudonimom.
2. Crnić, J., *Vladavina Ustava – Zaštita sloboda i prava čovjeka i građanina ili kako pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske*, Informator, Zagreb, 1994.
3. Graovac, G., *Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske* [doktorska disertacija], Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017.
4. Greer, S., *The European Convention On Human Rights: Achievements, Problems And Prospects*, Cambridge University Press, Cambridge, UK; New York, 2006.
5. Krapac, D., *Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije*, Narodne novine, Zagreb, 2014.
6. Krapac, D., *Postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske: ustrojstvo i proceduralni elementi ustavnog nadzora*, Narodne novine, Zagreb, 2014.
7. Marković, S., Kontrola ustavnosti pritvorskih odluka – nova nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske glede povrede ustavnog prava na čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva, *Hrvatska pravna revija*, Zagreb, 9:5/2009.
8. Pavišić, B., Ustavna tužba protiv odluke o pritvoru u kaznenom postupku, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Rijeka, 20:1/1999.
9. Pavlović, Š., Pritvor i ustavna tužba, *Odvjetnik*, Zagreb, 68:7–8/1995.
10. Rodin, S., Osnovni parametri reforme Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 48:6/1998.
11. Vinja, I., Nove pritvorske odredbe u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske, *Aktualnosti novoga kaznenog zakonodavstva i Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama*, Inženjerski biro, Zagreb, 1999.

Summary

THE *RATIONE MATERIAE* JURISDICTION OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF CROATIA OVER CONSTITUTIONAL COMPLAINTS AGAINST DETENTION DECISIONS

The protection of the right to personal freedom in the case law of the Constitutional Court of the Republic of Croatia is perceived in some parts of the narrow (professional) and wider (general) public as one of the most controversial areas of its actions. This particularly regards the decisions of the Constitutional Court upon constitutional complaints against the decisions on detention of ordinary courts and of the Supreme Court of the Republic of Croatia. In this paper, the protection of the constitutional right to personal freedom is examined through the prism of the *ratione materiae* jurisdiction of the Constitutional Court of the Republic of Croatia up to 1 May 2017. To begin with and tentatively, the standpoint of the Constitutional Court regarding its *ratione materiae* jurisdiction over complaints against detention is, in the nature of things, the most important question in this area among all the raw spots of the constitutional case law. Namely, negative answers regarding this jurisdiction constitute a filter which makes any constitutional protection of the right to personal freedom in such cases impossible. In this paper, the author describes the direction and the achievements after the paradigmatic turning point which took place with the decision U-III-1162/1997 of 2 December 1998. The conducted analysis shows that the establishment of *ratione materiae* jurisdiction over constitutional complaints against the right to detention has gone from negation to partial affirmation and that there is room for additional improvements in the constitutional law judicature. Therefore, an important part of the work is devoted to proposals for (more qualitative) solutions to the detected raw spots of the considered domain dealing with research of the constitutional law judicature.

Keywords: detention, constitutional complaint, Constitutional Court, *ratione materiae* jurisdiction, the right to personal freedom.